

**Minne af probstinnan ...
fru Beata Tawast probstens
öfwer Höle contract och...**

1700-1829 81 Cbza 1742 Tawast o. Scharf

National Library
of Sweden

Minne

af
Probstinnan

Högåhreborna och Dygådädra

S r u B E A T A

T A W A S T

Probstens öfwer Höle Contract och Kyrkio-Herdens
i Höle Församling

Högåhrewärdige och Högglärde

S e r r P A U L J O H A N
S C H A R F S

Ulfeliga Kära Waka,

Som d. 27. Julii i Herranom Sal. affomnade och d. 29.
therpå följande blef i Höle Kyrkio Christeliga be-
grafwen År 1742.

Teckadt af
E. A. S.

STOCKHOLM, Trykt i Kongl. Tryckeriet.

1742

1742

1742

1742

1742

1742

1742

1742

1742

1742

1742

1742

1742

1742

1742

1742

1742

1742

1742

1742

1742

I menniskior på jordens flot som Myror gå
och kråle:

Wi tråle, gråle tidt och sent, och med bekym-
mer qwåle;

Wi åfle, tåfle hwar om an: wi slå-
pe dag och natt;

Wi snife, file til at få en jordist för-
mon fatt.

Om här thet Sanna Goda fans, så borde os så löpa,
Så råna, och lycksalighet för swett och mödo köpa:
Men, som thet ej i werlden fins, ell' finnas kan, så wet
Jag ingen orsak til wårt fik, än blott såfånglighet.

Wi äre jord, och jorden är som leker i wårt sinne:
Hwad jordist är os kislav mäst; och när wi något winne
Så pickar hiertat, hogen ler, fast än et flygtigt godt
Är hela winsten för wårt slåp: en mat för mal och mott.

Then

Then ene giör i wällust wal: en rikdom efterjagar;
Then tredie sätter åbran främst, och på sin ringhet flagar;
En annan kan förakta thet som ej bör äga pris.
The tre ä' dårar all' ihop; then fierde han är wjs.

Hwad är thet alt? Fåfånglighet och möda må thet nämnas:
Et magert godt, som äges kort, och sedan måste lämnas.
Allt jordens wäl är grus och glas; hwad har jag mera qwar,
När döden skiljer mig wid alt som här mit nöje war?

Wår Siäl är giord med Skaparen at ewigt sällskap nyttia;
Hur kan hon lå sig sänkia ner i jordens slemma gnyttia?
Allt sträfwar til sin hwilo-punkt: hwi swingar ej wår siäl
Med tro och långtan up til GUD, sit enda, sanna wäl!

Hwi söke wi wår siäls begär med sura drufwor fylla:
Och åt en boren himmelsk brud en jordisk brudgum hylla;
Hwi wälje wi fåfånglighet, och älske lögnen så?
O! Adams barn, betänkom oss: wi måste här ifrå!

En Däre therför' kallas then, som werlden efterapar,
Och efter hennes herlighet med torstig lystnad gapar.
Förgåfwes mödar jag min fot, och sträcker handen ut,
Om jag ej winner mer, än thet som får med tiden slut!

Men, Wjs är then, som werlden wet wårdera efter wårde:
Och brukar som han brukte ej; wi bli ju dagligt lärde,
Af hennes obeständighet, at hela hennes kram
Är obeständigt, liksom hon, och föder mödo fram.

Wjs

Wjs är och kallas rättlig then, som rätt sig sielfwan känner,
Alt han är jord, och jordiskt alt hwad man här efter ränner:
Som wet han ändtlig måste dö, se'n han har lefwat kort:
Och tager ej sin herlighet i döden med sig bort.

Wjs är ock then, som känner GUD, och Honom gudligt dyrkar:
Til Honom syftar som sit mål, och på Hans äro yrkar:
Som fram för alt hwad kallas godt, thet högsta goda walt;
Sin wandrings början, lopp och slut sin Skapare besalt.

Wjs är ock then som rätt förstår sin werld, hwar i han wandrar:
Hur alt ther inne wärlar om, och sig i hast förändrar:
Som lius och mörker, dag och natt the följa på hwar an:
Så sorg och glädie, mot och med på werldens wärelbahn.

Wjs therför, then sit lånta pund ej wårdslost nedergräfwet:
Som uti mot sig tolig ter: i medgång ej förhäfwet:
Sin wandel speglar i GUDs Lag, och achtar sina siät
För synd och Satans snärje-garn, och lystna lustars nät.

Wjs är ock ändtlig, then som wet med hoppets fasta ankar
Befästa sig i HERRANS nåd, och lysta sina tankar
Högt öfwet jordens sänka dy, til Himlens högder opp,
Ther Sällhet är til lön upfatt för wunnit wädie-lopp.

En sådan Wisshet wissat har Probstinnan Fru BEATA,
Wår Wån, som nu sin Crono fått. Hwad höfwes mycket prata
Om Hennes dygd: ty dygden sielf sit ros och wårde bår;
Doch wil jag något nämna om Hets wandring och beswår.
Hon

Hon blef til werlden födder fram af dygdig Far och Moder (a)
(När trädet är af godan art, blir frukten eswen goder)

I dopet giord til Himlens Barn, och sedan fostrad opp
I HErrans fruktan, tucht och dygd, som gaf Föräldrom hopp.

Men, som then gudligt lefwer här i Christo, måste lida:
Så måst och Hon inunder kors och mycken motgång strida;
Från första Barndom Hon begynt at draga HErrans of, (b)
Som gjorde, at Hon tidigt blef uti Guds wågar klof.

Hon wäxte til, blef älske-wård, för Dygden sökt och ährad,
Och af en HErrans tienare til äkta Wån begärad. (c)

Men nöjet ej beständigt är: ty Fadren dödde bort: (d)

Och liuffte Maken straxt therpå, (e) som gjorde glädien kort.

Lifsplantor twärme skänkte GUD i thetta äkta bandet,

Och bägge späda hemtad' hem til sälla himla landet;

Nu war Hon Man och Barnalös uppå en främmand ort;

For så på Makans sista råd til Öster-Botten fort.

Hwad saknad hiertat hade här af en så liufig Maka,
Thet låto ögonen förstå med tårars bittra laka:

Hon

- (a) Sal. Fru Probstinnan är född År 1669 d. 19. Maii i Öster-Bottin, Pedersöre
Sofn och Sandsunds gård, af Fadren Åhrewrdige Hr. Johan Tawast, heröml.
Guds Ords Tienare ther i Församlingen, och sedan Kyrko-Herde i Pyhäjoki,
och Modren Åhreb. och Dygdådla Matrona Anna Surfeld.
- (b) Miste År 1674 på sit siette År genom döden sin f. Moder. Men, som Fadren
blef igen med en dygdig Maka wålsignad, hade Hon en fullkomlig anledning til
att hwad Henne nödigt war at lära och öfwa.
- (c) År 1688 på sit 19de år ingick Åhrenska med Pastoren wid Öster-Bottens Re-
gemente Wålährew. Hr. Jacob Julenius, med hwilken sin f. Maka Sal. Fru Prob-
stinnan reste til Riga, therest Regimentet låg i Garnison.
- (d) År 1689 d. 2. Maii.
- (e) År 1691. d. 28. Aprilis.

Hon förge honom fyra år; blef sedan åter fast
Med andra Maken, som ock war en trogen Herrans Präst (f)

Men, (Herrans råd se wi ej mer än the i mörkret trestwa)
Hon fick ej fulla fyra år med thenna Makan lefwa. (g)
Så handlar Gud med sina Barn: thet är Hans wisa råd,
At the må lita Honom til, och nöjas med Hans Råd.

Med fyra Barn wälsignadt blef af Herran thetta gifte:
Men döden, som med lefwandom plår hålla sällsamt stifte,
Han tog Tre Döttrar genast bort: men Sonen (h) lefdes qwar
At han, om tarfdes, skulle bli sin Moder et förswar.

Så lefde Hon i Ankiö-stånd sex år, och måste qwida:
Ach! jemmer, och en hiertans sorg: Twå Mån ifrån min sida
Har döden hastigt tagit bort. Jag är at lida giord:
Men tröstar mig wid Himlens råd, som är så wida spord.

Straxt fogade Gud Henne til then Tredie Makan säta; (i)
Med then Hon wänte solskin så för sorgedagar wäta;
Men Herrans råd är underligt: Han lefde knopt et år; (k)
Halfattond år Hon warit gift, och sedt tre Mån på bår!
Swad

(f) Bygde andra gången Aichtenskap År 1695. d. 2. April med Ahrew. Hr. Ioseph Carlander, Communit i Pyhäjoki församling.

(g) Blef andra gången änka År 1699. d. 19. Martii.

(h) År Rådman i Jacobsstad i ÖsterBottn.

(i) Gifte sig Tredie gången År 1705. med Borgmästaren i Brahestad Adiel och Högachtad Hr. Henric Corte.

(k) Dödde år 1706. d. 2. Augusti lemnade sin f. Makå tredie gången Anka och nära hastwande med en Son, som söddes nästföljade d. 6. Septembris.

Hwad tårefströmmar flute här, Hwad sorge suckar sändes,
För Trenne fromma Makars död, hwad qual i hiertat tändes,
Förstår then bäst, som samma kalf med ångslan druckit har;
Mig tyckes, at thet alt för swårt, om ej odrågligt war.

Men tolamod här lyste klart inunder alla plågor:
Fast swarta sorgens stormeswall här bröt i grymma wågor;
Fast skuggen gömde liuset bort, och wände dag i natt;
Hon trygg inunder Himlens wård i olycksöfan satt.

Hwad mera sorg här stötte til thet kunna Ankior weta,
Som under mång förföljelse på jemmerdalen streta:
Then ena han förtrycker thet, en annan plågar här;
Ja, blotta namnet med sig har oråknelig beswär.

Men, HErren, som är Ankors Man, och Faderlösas Fader,
Han styrkte Hennes hierta, så Hon blef bå' nögd och glader:
Försörgde Henne, Barnen (1) med, at intet feltes på
God nåring och upfostring för the Faderlösa små.

An war ej Hennes lida alt: ty Fienden then grymma,
Sig bredde ut med eld och swård; ty måst Hon ut och rymma:
Thet war then första Hennes flykt; (m) then andra fölgde på
I samma åhr; (n) så måste Hon från hus och ågor gå.

Beslöt

(1) Utom sin egen Son, hade och Fru Probstinnan at försörja och upfostra 4. Fader-
och Moderlösa Barn. 1. Hedwig Corte, som är gift med Kyrkoh. i Torpa och
Carls Kyrkio Förf. Wälåhrew. Hr. Mag. Florent Scharff. 2. Johan Prochman, som
war Håradshöfding, och nyligen dödde. 3. Pehr Prochman, som war Präst, och
är för några åhr sedan död. 4. Margareta Prochman, Sal. Hr. Commministern Wi-
landers Ankia.

(m) År 1714 d. 20. Februarii,

(n) d. 24. Augusti samma år.

Beslöt alltså med HErrans nåd, at hit til Sverige fara /
Ther Hon i större säkerhet med sina kunde wara :
Men motgång följde Henne tätt, stormvägor til och af ;
Hon fruktad' alla ögnablick at få i sön sin graf.

Men, GUD, som hastwet nåpsa kan, och vreda böljor kusa,
Ehuru the med gräsligt fras om skepp och styre brusa/
Befalte hastwet lägga sig : Hon fick god hamn och strand,
Och ostadd, med Guds lof i mun, i Stockholm steg på land (o)

Ther bodde Hon et år, och månd så längre farten sträcka
Ejt, hwarest står et Kongligt Slott wid Målar stranden täcka :
En liten wäl belägen Stad af namn Mariæ-Fred, (p)
Ther efter mycken oro Hon i ro sig satte ned.

Hon tänkte wäl ej mindre på än fierde Gistet wäga,
Hållst ähren tå ock blefwo fler med swagare förmåga :
Men, ho kan ändra Himlens slut? thet gick antå ther til;
När men'skiors råd tillbaka stå; gör Gud just som han wil.

Och, såsom Hennes dygde-lof med ryktet wida fördes :
Så ock thes wackra namn och frågd på thesa orter hördes ;
Thet rörde Probsten Pavel Scharf, han tänkte : thet är mig
En Måka utaf Gud bestård, för then Han har hos sig.

Han reste thit, thet tog ock lag : Han skulle bli then fierde
Bland wackra Män, som HErren Gud then salig Fru bestårde:
B The

(o) d. 15. Octobris.

(p) Bodde ther til d. 23. Julii 1721.

The kommo hop, (q) the lesde fött, som Änglar i sit bo
Tå fick Probstinnan efter storm et liusligt lugn och ro.

Hur thetta ålders-paret sig i ächta lesna'n förde
Med innerlig förtrolighet, thet allas hiertan rörde:
The hade glädie af hwaran, och hielp på bästa wis;
Dch såleds jemt i tiugu år et jordiskt Paradis.

Men tänk! hur thenna skilnad lär Herr Probsten giöra smärta:
Hur sakna'n af så dygdig Wån lär honom gå til hierta:
Som Tw och Uttatiso år nu uppå ryggen har,
Dch syntes bäst behöfwa hielp, som halfwa bördan drar.

Men hemta tröst, Herr Probst, af Gud och Makans täcka lesnad,
The dygden sielf stod högst i flor, ja i sin fulla trefnad;
Dch spridde sina blommar ut, som goswo härlig lucht;
Dch städs til andras efterfölgd blef synt i mogen frucht.

Gudsfruktan Hennes smycke war: Guds ord theß wandrings regel:
Guds wilje Hennes wilje, och Guds Lag theß lesnads spegel;
Att wandra HErrans wägar rätt höll hon för största pris.
Jag önskar leswa såsom Hon, så blir jag eswen wis.

Hwad werlden sagert målar på Fångelighetens bahne,
Att söka, eller älska högt, war aldrig Hennes wahne;
Hon älskade sin HErra Gud af hiertat innerlig.
En sådan wisshet til mit slut jag äswen önskar mig.

Then

(q) Sammanwignes med Probstens Höghöret, Hr. Paul Johan Scharff d. 23. Juli
År 1721.

Then sig så sticker emot Gud, han och sin nästa wisar
Then plikt, som HErren har befalt, och ther med Honom prisar:
Sin Broder och sin Syster gaf Hon altid råd och tröst,
Ja, wärklig hielp, med gifmildhet utaf et kärlligt bröst.

Thet witna the med tacksamhet, som Hennes bröd ha ätit,
I hwilkas sinnen Hennes lof kan icke bli förglätit.
Uprichtighet i Hennes wärk beröms af hwarje man;
Och then som sanning älska wil, ej annat säja kan.

Emot sig sielf Hon tuktig war, en estersyn för andra:
Och Hennes måttlighet och slit kan ingen skäligen klandra:
Sit hus Hon redligt förestod: ty Hon utlärder war
Af längan tids försarenhet, hwad hushold med sig har.

Uti sin sjukdom war Hon nögd och tolig wid Guds aga;
Man hörde Henne ingen gång på sina plågor klaga;
Hon blef, när döden sände bod, thet minsta ej försträckt;
Men hade hierta, mun och hand til Himmelen upräckt:

Och sade! HErrans wilje ske, som är i alt then bästa:
Och starkt med hoppets ankar Sig wid Nådestolen fäste;
Hon höll med tron sin Jesum fast in til sin lefnads qwäll.^(r)
Jag önskar mig at dö som Hon, så blir jag eswen säll.

Ru är wår Sälla Döda mått af Åhr, af möda mogen:
Så har Hon uti lifwet stridt, och blitt til ändan trogen;
Thes

(r) Afled i HErranom saligen then 27. sidstledne Julii, efter et Christeliga förde lef-
werne och toligt lidande i tre och stuttio År.

Thes kropp i grafwen hvilat sött: men själen i GUDS hand
Nu sjunger: Helig HERANOM! uti the sällas land.
Men wi, som mitt i döden gå, och tårars såd utspide:
Som lide, stride, qwide här, och wår förlofning bide;
Wi önske: Gud ledsage os at samma wågen gå:
GUD lät os aldrig glömma bort: Wi Måste här ifrå!

